

[Transcript] Vinohradská 12 / Obranná smlouva s USA a Okamurův bojkot

Tady je Matej Skalický a tohle je Vinohradská 12.

Vládní návrh česko-americké smlouvy o obraně spolupráci podpořila v úvodním kole projednávání sněmovna.

Dokument se zabývá oblastmi, které mohou soubycete s přítomností amerických pojaků v Česku. Nejedná se ani o umístování jaderných zbraní zbraní.

Českou republiku má bránit armáde České republiky.

Nyní zamíří smlouva do výborů a poslanci se k ní vrátí pravděpodobně v Červenci.

A zase ty obstrukce, ale nakonec i přes nevoli SPD sněmovna dala šanci obraně smlouvě mezi Českem a spojiny státy.

K čemu nám tento dokument je, není zbytečný, probídám s Martinou Heranovou, bezpečnostní analytičkou z Pražského Cevroinstitutu.

Dnes je pátek 30. června.

Dobrý den, vítejte tady u nás na Vinohráckej 12.

Dobrý den, děkují za pozvání.

To, co se dělo teď ve sněmovně.

Velké obstrukce ze strany SPD, kvůli, schvalování, českou americké obraně smlouvy.

Berete to tak trochu jako výtku té současné vlády,

že dostatečně nevisvětlila, proč tu smlouvu Česká republika potřebuje.

Já spíš nímám tu politiku SPD jako vlastně takovou snahu získat politické body.

U potenciálních voličů tedy strany SPD, což jsou vlastně většinou lidé, kteří se třeba v té problematice nest, sela orientují.

Často podlehají různým dezinformacím nebo konspiračním teori.

A to je přesně ta skupina obyvatel, na kterou se SPD, jak si zaměřuje, což bylo patrné i z těch různých projevů v jádřeních strany SPD a jejich představitel.

A hnutí SPD říká jasně, ne, cizím základ nám a voják mi našem území.

Já jenom bych chtěla připomenout, že strana SPD tu v posledních letech prosozovala vyhlášení referenda o vystoupení ze Svorotmantické aliance.

Takže vlastně to není nic nového, to je pokračování tej politiky.

Prostíctete smlouvě, vojenské přítomnosti USA v České republice, tak já si myslím, že je to otázka na referendu.

I když můžeme považala za trochu usměvné,

že v té debatě, která teď probíhala ve snimově, okol této obraně smlouvy, tak zaznívali ze strany SPD i takové argumenty,

že obranou smlouvu se spleními státy nepotřebujeme,

protože už máme Svorotlantickou smlouvu, kterou jsme podepsali.

Tak nevím, jak si to mám vyložit,

jestli to znamená, že už se strana SPD smířela

s členskými vsevroatlantické alianci

a už, jak si nepožaduje, vystoupení,

a že už im vadí jenom tá smlouva z Američany.

Říkám, bylo to trochu usměvné poslouho.

No, ale právě ten náš návrh umožňuje

i to, aby občaně mohli hlasovat o tom,

zdali jsou hlasí s tou smlouvou,

o vojenské přítomnosti USA v České republice
a od jejich základů.

Nepadla před jenom tady jejich kritika trochu na úrodnou půdu,
když říkali, je to tedy smlouva,
o které by třeba měli hlasovat lidé v referendu?

Já si nemyslím, že by to měla být smlouva,
o které by měli hlasovat lidé v referendu.

Když si uvědomíme, že i vlastně
náš vstup do severatlantické aliance
v roce 1999 nebyl prohlasován v referendu
a také byl skválen jenom parlamentem,
tak si nemyslím, že bychom měli
k referendu přistupovat v této otázce.

To je první věc.

A pokud bych se měla vrátit k té otázce,
týkající se komunikační strategie vlády
ve vztahu k veřejnosti o této smlouvě,
tak musíme říci, že opravdu
vláda má mezery ve strategické komunikaci
ve vztahu k veřejnosti, a to nejenom v této otázce,
ostatně o tom se mluví i v těch posledních týdnech.

Takže pak to opravdu otevírá prostor,
nejenom pro SPD, ale i další
představitelů dezinformační scény
nebo různé demagogy, kteří se snaží
a jak to sní je, proč Česko vůbec potřebuje?

V době, kdy nedaleko našich hranic
stále probíhá brutální ruská,
vojenská agrese, je v bezpečnostním
zájmu České republiky prohloubit
obranou spolupráci se spojenými
státy americkými.

Spojené státy jsou naši...

No, musíme si uvědomit,
že ona navazuje skutečně na ty naše závazky
přijaté v rámci Severatlantické aliance.

Sjednání dohody umožní
intenzivnější praktickou spolupráci
mezi Českými a mezi americkými
ozbrojenými silami,
zejména v souvislosti se zajišťováním
obranu východního křídla
Severatlantické aliance.

To znamená, ona navazuje

nejenom na Svorotlantickou smouvu,
která byla podepsána
zakládající mečliny v roce 1949
a upravovala kolektivní sebe obranu
nebo kolektivní obranu vůči hrozbám.
Ale zároveň, a to si musíme říci,
že navazuje především na smlouvu
o postavení spojeneckých sil,
kterou jednotlivé státy
podepsali v návaznosti na Washingtonskou smlouvu.
A to v roce 1951 říká se jej takzvaná
SOFA smlouva, to znamená právě
o postavení spojeneckých sil.
To znamená, že se přepokládalo,
že v případě kolektivní sebe obrany,
když nějaký stát bude ohrožen,
že jiné státy umístí své jednotky
na území toho jiného spojeneckého státu.
Iny myslivě přijedou Američané a tedka řešme
v té smlouvě, co tady budou dělat,
jaké budou mít práva, jak náš právní řádek,
na ně bude vztahovat, jak americký právní řádek, tak dále.
Kresně tak. A toto rámcově
já řešeno už v rámci,
tedy severotlantické aliance touto smlouvu
SOFA z roku 1951.
Takže tato smlouva je rámcová.
A proto i předvídá,
že pak když k tomu samotnému umístění
těch spojeneckých jednotek na území jiného spojenci dojde,
že bude, jak si uzavírá na další bilaterální dohoda,
která nějakým způsobem upraví
a ještě podrobně je ustanoví
to působení těch jednotek toho cizího státu
na území toho druhého státu.
A to je přesně případ této obrané dohody,
obrané smlouvy mezi Českou republiku
a spojenými státy americkými.
Když se vztahuje tak smlouva,
jako jaké právní otázky upravuje?
Ona vlastně upravuje
obecně to právní postavení
tedy příslušníků o zbrojených
silspojených států amerických

na území České republiky,
pokud by tu byli omístěni.
To já opakují znovu,
pokud to znamená,
že ona neupravuje to samotné umístění,
protože to nebylo zatím schváleno.
Nepíš, že se tam, že za 14 dní přijede
50 tisíc vojáků a umístím je
náležiště v Čáslavy.
Přesně tak, nic z takového tam není.
Musíme si uvědomit,
že v souhledu z naší ústavou
by vlastně jakékoliv umístění
nebo pobyt, jakýchkoliv
spojeneckých vojs, který nejenom
armády spojených států amerických
musela být znovu schváleno
vládou a parlamentem.
To znamená, že
tato smlouva automaticky nic
neumožňuje.
A nemění vůbec to, jak je to teď nastaveno?
Určitě ne. Přesně tak, jak to je
nastaveno naším členským
vzteratlantické alianci.
Ona jenom, jak si dopředu upravuje
možnost,
aby bylo jasné, když tu spojenci
konkrétně, který spojené
státy americké budou mít
umístěny nějaké vojáky,
jak se v té dané situaci bude postupovat.
To znamená, abychom to už dopředu věděli,
kdyby k této případné eventualitě
uvádí.
Šefový SPD Tomiju Okamurovi
vadí, mimo jiné,
že ta smlouva neobsahuje, cituje
interpretační doložku, jako na Slovensku.
Že ta smlouva nevitváří
podmínky pro založení základny
USA v Česku a to ani do budoucna.
Znamená to tedy,
že smlouva, kterou jsme mi uzavřeli,

nebo už je podepsaná, Jana Černochová ministerie obrany z ODSK, podepsala se svým protiškem Lloydem Oostinem, a ty dochází k ratifikaci toho podpisu, tak znamená to tedy, že ta naše smlouva vytváří podmínky k tomu, aby tady byla vytvořena Americká základna v budoucnosti.

Musíme si uvědomit, v jaké situaci Slováci uzavírali tuto smlouvu.

Loni. Ano, uzavírali i Loni, a ratifikována byla kráče předtím, než ruzko zautočil na Ukraineu začátkem unoraloňského roku. A ta politická realita na Slovensku, nejen v unoraloňského roku, ale poši nějakou dobu předtím, byla velmi složitá, protože nározdíl od nás na Slovensku je mnohem více politických stran, které se vyslovují a vystupují proti severatlantické alianci a proti posilování spolupráce se spojenými státy americkými. A proto tam i byla dána ta doložka, protože tolik stran v tom slovenském parlamentu se jak si bránilo tomu posilování té spolupráce, že tam musela být ta doložka dána.

Jednak samozřejmě musíme si uvědomit ještě jednu věc, to, jak jednájí politické strany, nedí dáno nějakými jich programem, nebo, že by oni přišli s tím, jak si z hůry sami, ale jde i o celkové naladení slovenské společnosti.

Podle posledního průzkumu, který prováděla organizace GLOBSEK, a je to průzkum z minuleho měsíce, podpora členství v severatlantické alianci na Slovensku je nejníšší ve všech státech východního křídla na to. Pro ilustraci v současné době podporuje na Slovensku členství v severatlantické alianci

bouze 58% obyvatel.

V České republice je to podle toho průzkumu 85%.

V Maďarsku dokonce 89%

i přesto, co momentálně

provádí vláda Viktora Orbána

a jakým způsobem se staví k konfliktu na Ukraíně

a v Volsku tam to vůbec neprikvapí

tam podpora členství v alianci

je 94%.

Takže tady opravdu

oni i ty politické strany reflektují

ty nálady slovenské veřejnosti.

A proto toto téma tam vyvolává

velké, jak si třenice

velké spory

velmi nepřátelská vjadržení

na stranu severatlantické aliance

například Robert Vico nedávno prohlásil

že severatlantická aliance

tedy na to chce nějakým způsobem

oblinit výsledek slovenských parlamentních

voleb v září toho roku.

Prezidentku Čaputovou označuje

za agentku spojených států amerických

a podobně. Takže tam ta debata je velmi velmi vyhrocená.

Dobře a když se vrátím zpátky k té otázce

ale pretační doložku nemá to znamená

umožňuje Američanům

aby si postavili svojí základnu v České republice.

Ona to neumožňuje protože

jakékoliv umístění tedy

nejenom amerických jednotek nebo jiných

spojeneckých jednotek na našem mŕzebí

by muselo být znovu skvalováno vládou

a parlamentem souladu s ústavou

České republiky. Takže opravdu

automaticky nic takového neumožňuje.

Ona vláda i někteří členové hnutí

ano například první místo předseda

odpořit v té smlouvě

jak vláda tedy tak jak část ano říkali

ve snimově na hlas

že tam ten mandát automaticky jsem dostat vojáky

nebo postavit tu základnu
není na druhé straně.
V té smlouvě se píše, že Američané dostanou
přístup do asi 11. zařízení v České republice
zprávem na jejich využití.
Jedná se o vojenská letiště, o posádky
o výcvikové prostory Čáslav,
Libava, Brezyna, Vyškov
a tak dále. Co to znamená?
Co znamená to, že dáme
vždyzím být spojeneckým vojskům
přístup do 11.
Míst, letišť, posádek
a prostoru v České republice?
To znamená to, že
vojáci tedy spojencích států amerických
by mohli v případě tedy, že by se na našem území
nacházeli, samozřejmě využívat
tyto prostory, tak jako se už využívají
níti například pro různá spojenecká
cvičení, mohly by být samozřejmě tam
umístěni ve smyslu
umístěna jejich technika, jejich letadla,
případě těch letišť,
že by tam mohli samozřejmě mít
zásoby, sklad
a tak dále.
Samozřejmě když
mluvíme o technice,
tak tam musí mít nějakou municí,
takže samozřejmě toto by tam bylo umístěno.
Dobře, a otázka,
já nevím, jaderných zbraní třeba?
I ta se objevovala ve veřejném prostoru,
zdáná já hodou si Česko
nenechá na své území do Vest
jaderné zbraní, o kterých by nikdo nevěděl?
Tak to není možné, protože
veškeré umístění těch
sil i té techniky na našem území
by muselo být posouhlasu
opět naší strany, to znamená,
že my bychom do předům měli být informováni o tom.
Jakou techniku,

jaké zbraně, vsi armáda
spojených států nebo příslušníci tedy o zbraní
se o spojených států na naše území
přivezou, co se v těch prostorech
bude nacházet, to není tak,
že by to jak si přivezli bez našeho vědomí
a už úbec nejaderné zbraně.
Je to vysocetitivá položka
a nehledě na to, že tam
skutečně musí jít o skvální
naší vládou, naším parlamentem
bez našeho vědomí, to by to
v žádném případě nebylo možné.
A ty základny zůstávají ve vlastnictví České republiky?
Ano, samozřejmě...
Ty prostory, protože pokud
samozřejmě by to bylo tak,
že by třeba vojáci
americké armády by si tam vystavili
třeba další budovy, sklady, hangary
například nebo by podloužili
třeba velký dráhu pro svá letadla.
Tak to všechno samozřejmě zůstává
a nám to si sebu neodvezou
a případě, že pak opustí u Zemi České republiky
tak to všechno zůstane
ve vlastnictví České republiky.
Když jsem si tu smlouvu pročítel,
tak jedna důležitá věc
ta smlouva mimo jiné stanovuje,
že Česko se vzdává
přednostního práva na výkon
trestní juristikce až navímky,
kdy půjde to vzdání se práva odvolat.
To znamená to, že budou
pokud by se příslušníci amerických
ozbrených sil dopostili nějakého trestného činu
nebo nějakého přestupku,
tak přednostně budou vyšetřovány
orgány americkými myšlenu
v rámci té dané myse.
To znamená, že samozřejmě
příslušníci ozbrených sil
podléhají učitému řízení

samozřejmě v rámci té americké armády.
To znamená, že by byli primárně
vyšetřováni jejich orgány
čili mi v trestních řízení.
To neznámá, že by nebyli
potrestáni, abys někdo třeba nemyslí,
že by by nějaký trestní čin prošel
v žádném případě, protože to by nestlo
samozřejmě veškeré důsledky.
To znamená, že by potenciální oběti
byli oškodněny všechno by probíhalo.
Ale my tam máme tu výmku,
že v případě, kdyby to byl opravdu závažný případ.
Třeba zabití Českého občana?
Přesně tak. Tak bychom si mohli
vyžádat tu výmku, to znamená,
to přednostní právo, které jsme
v této smlouvě udělili americkým orgánům.
Ale abychom to takto nedramatizovali,
aby chtěla říct, že
po zkušenosti z jiných zemí,
kde už americké jednotky působí,
tak vlastně pokud došlo
k nějakým trestním činům nebo přestupku,
tak většinou se jednalo o
dopravní nehody. Takže ne o
nějaké závažné trestné činy,
abychom tady nemalovali nějakého čerta na z.
Počkejte, dopravní nehody jako ve vozidle,
když nárazil do auta.
Myslím ve vozidle je většinou.
Ano, že šlo samozřejmě o dopravní nehody
při přesunu nějakých vozidel
a tak dále.
Ano, tak může to být nějaké armádní džípy
nebo něco takového.
Takže většinou došlo k těmto případům
i když samozřejmě
minimálně se samozřejmě tento událo s tím předcházet,
ale může to dojít. Víme, jak často
dochází k dopravním nehodám na našich silnicích.
Když se tu vyskytnou vozidla Amerických uzbraných sil,
tak může dojít do dopravních nehodám,
ale to jsou případy, kdy většinou dojde

poškození nějakého majetku
nebo tedy újmě na zdraví,
ale nejsou to závažnější případy,
abychom si tady opravdu nepředstovali
nějakou závažnější trstnou činnost.
A ty ostatní země, takto asimetrický
vztah mají v té smlouvě
ukotvený stejně jako my?
To záleží tedy na každé straně,
ale většina to takto má.
Protože přeci jenom,
je to tradice teda, co se týče
amerických uzbraných složek,
že oni si snaží tuto výmku,
která vymínit tuto trstní juristikci
mít ve vlastních rukou.
Nejde o žádnou smlouvu
o obranej spolupráci.
Je to posílení naší bezpečnosti
a myslím si, že opravdu.
Proto se jedná o smlouvu
o pobytu amerických vojsk
a všimul jsem si, že SWD
je jedinou stranou v parlamentu,
která bude hlasovat
proti.
Žádné základny,
žádní vojáci tady nebudou.
Jejich pobyt musí vždy
schválit vláda
nebo parlament České republiky
podle tato smlouva nepovedek
v výstavě žádných
bojenckých základej.
A garantuj, že bychom nikdy nepodpořel dokument,
který by znamenal
travalou přítomnouci z jejich vojsk
nebo výstavbu základej
nemluvě o rozmistěvání
jedných zbraní.
Proti smlouvu je hlasovalo
celé hnutí SPD a 3 poslanci
z hnutí ANO.
Bylatrální smlouvu

se spojinými státy obranou
už má kolik asi 420 států
z té alianční třicítky.
Je to 20 států
pokud to všechno projde tak, jak má
to jsme na chvostu.
To jsme na chvostu, ale hlavně
já bych řekla, že jsme na chvostu
i co se týče především našeho regionu.
Tedy východního křídla aliance.
Musíme si uvědomit,
v jaké bezpečnostní situaci
se současné době nacházíme.
Ta situace není nová, nejde jen o zahájení
války vůči okrajně
v loňském roce ze strany ruská.
Ale ruská agresivní politika
v roce 2008.
Když mluvíme o agresivní gruzi
v roce 2008.
První agresivní okrajně
v roce 2014. A to byl právě ten impuls,
kdy řaza zemí východního křídla na to,
začala usilovat o to,
aby na jich území byly umístěny
spojenecké síly, protože do té době
žádné spojenecké síly aliance
nebyly umístěny na územích nových
členských států, na to tehdy nových
členských států, na to dnešního tedy
východního křídla na to.
Ale v roce 2016 bylo
o té takzvané předsunutě
přítomnosti spojeneckých síl
na východní křídla aliance,
tehdy se to týkalo polska a balckých
států. Takže o té době
nebojová úzkupení mnoho národností,
tedy působyli na územích těchto čtyř států.
A samozřejmě
i součástí těchto mnoho národních
úzkupení byly i
síly spojených států amerických.
Dokonce v Polsku jsou vydoucí zemí.

Takže bylo logické, že tyto státy
uzávřeli i tyto bilaterální dohody
mnohem dřív v Třebově než Česká Republika.
Mnohem dříve než Česká Republika.
No ale stejně 25 z 30.
Jak si to vysvětluje,
že jsme do této doby nechtěli
na jakovíce posilovat
spolupráci právně USA, nebo
proč jsme tak pozadu?
Spíš jsme pořád počítali s tím,
že nebude nutné jednotky
spojených států nebo i spojenecké jednotky
na našem území umístit.
Dokonce ta bezpečnostní situace
byla vršela.
Já jsem uvedla ten rok 2014
a následně tedy to rozhodnutí
samitu v Vářšavě.
A vlastně obdobnému rozhodnutí došlo
i v loňském roce, potom útoku
na Ukrajinu v UNORu,
2022.
Kdy v březnu bylo na samitu Bruselou
rozhodnuto, že ty mnoho národnostní
bojové skupiny budou umístěn
i v dalších státech
východního křídla na to.
To znamená na Slovensku, Maďarsku,
Nepal, z těch 9.
Kde vlastně žádné
bojové skupení umístěno není
a tudíž jsme ani tu smlouvu
zatím nepotřebovali.
Ale jsme na prostou výmku.
Je to samozřejmě dáno tím, že my neváme
přímou hranici, nejsme toho
přímou hraniční zemí toho východního křídla
na to na rozdíl o těch ostatní států,
které tedy chrání mější hranici
aliance ať už na zemi nebo na moři.
Tak my jsme před si jenom ten stát
obklopený všemi těmi spojenci.
Nemohl hrát roli třeba i

strach z toho, že ta smlouvu nejde
v 10 let vypovědět?
Já se nemyslím, protože před jenom
k tomu umístění těch jednotek, jak už jsme o to mluvili
zatím nedošlo.
A potom, když prostě
tady budeme ty jednotky mít
tak to bude vzájemě naší bezpečnosti.
A nemyslím si,
že by jiné státy měli takovéto obavy, naopak.
Oni usilovali o to,
aby vlastně nejenom americké jednotky,
ale jednotky další spojenecký stát
zemí byli, protože to vnímají
jako součást obrany,
součást bezpečnosti a pojistku
proti potenciální ruské agresy.
No, já tomu rozumím. SPD by vám řekla
cizí vojska v Česku, nechceme.
Ale otázka je zda se dokážeme potom obrani
třeba sami, že?
Ano, no tak SPD v minulosti měla i takové
nápad, že se sami obrani dokážeme,
že nemusíme být tím členem ani
té severatlantické aliance.
A další věc k těm 10 letům je asi řada
výme o nějakém, že by jí vypověděl,
že by s ní nebyl spokojený.
Určitě ne, žádný z těch,
to státu ji nevypověděl.
A já když jsem změnila
mnoho národnostní bojová uskupení
v těch státech východního křídla na to,
tak si musí mě uvědomit,
že kromě nich jsou na územích těchto států
i přímo tedy ty americké základny,
o kterých tady pořádně víme.
Potom roce 2014 byli zřízeny základny
v Polsku a Rumunsku.
Mnoho národnostních bojových uskupení
jsou tam i čestě americké základny
a žádný z těchto států
si nikdy nestěžoval, naopak jsou rádi,
že tam ty americké jednotky mají.

Já moc děkuju za osvětlení
toho, o čem je českoamerická obrana
s mou.
Já děkuju za pozvání ještě jednou.
Tohle už je všechno z Vinohradské 12.
z pravodajského podkástu
dnes s Martinou Heranovou
bezpečnostní analyčkou
Pražského Cebroinstitutu
probrali jsme obranou
smlouvu mezi Českem a USA
která pesněmovně prošla
do zahraničního a taky do braného výboru.
Touhle epizodou uzavíráme další pracovní
týden, ale už v neděli
se můžete těšit na náš další díl
vydáme v anglickém originále
rozhovor s italským novinářem
Giampaolem Muzumečim.
O tom, kdo jsou pašeráci
lidí.
V Čestně jsme tuhle epizodu
vydávali už ve čtvrtek
najdete i na webu irozhlaz.cz
v aplikaci můjrozhlaz
i v jakékoliv jiné podkástové aplikaci
na slyšenou v neděli.